

ПАНЕЛЬ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-340-1-29>

Видрін А. А.,

*студент II курсу групи 035-Ар-21м кафедри східної філології
Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*

Науковий керівник: Яссін М. А.,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри східної філології

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*

АРАБСЬКІ ІДИМАТИЧНІ ВИСЛОВИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ВИВЧЕННЯ МОВИ ІНОЗЕМЦЯМИ

Ідиоматичні вирази (або просто “ідіоми”) – це фразеологічні конструкції або вирази, які мають фіксований семантичний склад і не можуть бути зрозумілі через суму значень їхніх складових слів. Іншими словами, у ідіомах значення виразу не може бути виведено зі значень окремих слів чи компонентів – вони мають власне, часто неочікуване значення, яке не можна передбачити, розглядаючи значення окремих компонентів ідіоми. Точну кількість ідіом в арабській мові встановити складно, оскільки вона має багату історію, обширну географію використання та безліч діалектів. Ідіоми можуть суттєво відрізнитися залежно від регіону, країни та навіть конкретного міста чи села. Проте багато з них запозичуються саме з класичної арабської мови, літератури та Корану, які знають араби по всьому світу.

Перші збірники арабського фольклору з’явилися у середньовіччі, понад тисячу років тому. Започаткував цю справу філолог та літературознавець Хамза аль-Ісфгані, зібравши тисячу вісімсот відомих тоді прислів’їв та приказок. Послідовниками Хамзи стали аль-Хасан аль-Аскарі та найвидатніший фахівець у цій галузі аль-Майдані. Праці цього фольклориста, зокрема, зібрання арабських прислів’їв та приказок, широко відомі й сьогодні. Протягом багатьох століть покоління арабських філологів та літературознавців досліджують усну народну творчість зафіксовану в писемних пам’ятках. Велику

дослідницьку роботу з питань арабських ідіом здійснив відомий український сходознавець, академік А. Ю. Кримський, але з точки зору методики викладання вони розглянуті не були [1, с. 5].

Арабські прислів'я та приказки часто характеризуються тим, що їхній літеральний переклад не відповідає фактичному значенню. Наприклад, ідіома “فاقد الشيء لا يعطيه” дослівно перекладається як “Той, хто не має чогось, не може цього дати”, але її значення аналогічне українській ідіомі “Хто сам голий, той іншому сорочки не дасть” [2]. Вони використовуються в певних контекстах або ситуаціях і не можуть бути замінені загальноживаними словами чи фразами без втрати значення. Ідіоми також можуть додавати виразності і кольору до мовлення, роблячи його більш живим та образним, як, наприклад, ідіома “الطيور على أشكالها تقع”, що дослівно перекладається як “Птахи сідають з тими, хто на них схожий”, значення якої аналогічне українській ідіомі “Чумака чумака бачить здалека” [5]. Через це ідіоми є важливою складовою будь-якої мови, включаючи арабську, і відіграють важливу роль у розумінні та використанні мови в реальних ситуаціях.

Вивчення ідіом може допомогти ліпше розуміти текст мовлення і розмови, в яких вони використовуються, не беручи до уваги інші позитивні моменти, як-от прикрашення мовлення, завдяки чому останнє стає більш цікавим та привабливим для співрозмовників. Крім того, ідіоми можуть допомогти навчитися мислити на іншій мові, оскільки для їх розуміння потрібно відійти від прямого перекладу та спробувати зрозуміти прихований сенс. Це розвиває мовну інтуїцію та допомагає зробити великий крок від простого перекладу до справжнього розуміння і використання мови. Для прикладу можна взяти фразу “كن كالنخلة عن الأحقاد مرتفعا”, яка дослівно перекладається “Будь як пальма, що височіє над образами” і закликає до великодушності та витримки [6]. Також використання ідіом може додати вашому мовленню індивідуальний стиль та показати ваш рівень володіння мовою, а ще допоможе уникнути непорозуміння у спілкуванні, оскільки дає можливість знати, як інтерпретувати та використовувати ці фрази.

Арабські ідіоматичні вирази мають свої особливості в структурі, семантиці та функціях, які варто враховувати при їхньому вивченні і використанні. Більшість з них мають фіксовану структуру, тобто певну послідовність слів, яка не змінюється. Зміна порядку слів або заміна слів може призвести до втрати ідіоматичного значення. Багато арабських ідіоматичних виразів є короткими і компактними, що робить їх легко запам'ятовуваними. Вони базуються на метафорах і образах, що додає виразності до мовлення і робить його більш живим

і емоційним. Деякі арабські ідіоми відображають арабську культуру, традиції та спосіб життя. Розуміння культурного контексту допомагає краще розуміти і використовувати ідіоми.

Це робить знання ідіом необхідним елементом вивчення арабської мови, адже дозволяє не тільки опанувати нові слова та граматичні структури, але й зануритися у культуру та контекстуальне використання мови. На початку рекомендується вивчати легкі фрази, наприклад “العلم نور”, що перекладається українською як “Знання – світло”, а також розділяти ідіоми на теми, щоб зробити їх більш зрозумілими та легкими для запам’ятовування [4]. В українській мові існує багато прислів’їв та приказок, що виховують у людей почуття патріотизму. Оскільки в арабів також сильно розвинене почуття любові до батьківщини, простіше за все це зробити саме з цієї теми. Гарним прикладом є вираз “الوطن هو المكان الذي قد تغادره أقدامنا لكن قلوبنا تظل فيه”, що має багато непрямих відповідників в українській мові, але перекладається як “Батьківщина – це те місце, звідки можуть піти наші ноги, але залишиться серце” [3].

При вивченні ідіом варто розуміти не тільки їх переносне значення та відповідники в рідній мові, але й дослівний переклад. Звичайно, вивчення арабських ідіом потребує наявності певного словникового запасу та граматики, які зможуть забезпечити розуміння ідіом та їх використання, але знаючи основи арабської мови, вже на першому курсі навчання в університеті можна переходити до вивчення самих ідіом.

Список використаних джерел:

1. Арабські прислів’я та приказки / перекл. з арабської Т. М. Лебединської та Ю. М. Кругляка ; передм. І. Л. Лебединського. К. : Дніпро, 1981. 166 с.

2. فاقد الشيء لا يعطيه .. ما مدى صحة هذه المقولة ؟

URL: <https://islamonline.net/فاقد-الشيء-لا-يعطيه/> (дата звернення: 15.10.2023).

3. كلمات عن حنين الوطن

URL: https://mawdoo3.com/كلمات_عن_حنين_الوطن/ (дата звернення: 18.10.2023).

4. حكم وأقوال عن العلم

URL: https://mawdoo3.com/حكم_وأقوال_عن_العلم/ (дата звернення: 18.10.2023).

5. معنى مثل: الطيور على أشكالها تقع

URL: https://sotor.com/معنى_مثل:_الطيور_على_أشكالها_تقع/ (дата звернення: 16.10.2023).

6. كن كالنخيل عن الأحقاد مرتفعا .. يرعى بصخر فيلقي أطيب الثمر

URL: <https://sqorebda3.com/vb/threads/9892/> (дата звернення: 17.10.2023).